

Dosarul nr.3ra-1004/2021

Prima instanță: Judecătoria Criuleni, sediul Central (jud. A. Bologan)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Minciuna, I. Muruianu, E. Palanciuc)

Î N C H E I E R E

22 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu
Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursului depus de Valentina Cebanenco, reprezentată de avocatul Dumitru Harea,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Valentina Cebanenco împotriva Tatiane Baractari, Primăriei s.Cimișeni și Consiliului s.Cimișeni, r.Criuleni, persoană terță IP „Agenția Servicii Publice”, Serviciul Cadastral Teritorial Criuleni cu privire la anularea titlurilor de autentificare a drepturilor deținătorilor de teren, anularea extrasului, obligarea eliberării titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren, recunoașterea dreptului de proprietate și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 19 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost casată integral hotărârea din 25 mai 2020 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central

c o n s t a t ă :

La 18 iulie 2019, Valentina Cebanenco, a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Tatiane Baractari, Primăriei s.Cimișeni și Consiliului s.Cimișeni, r.Criuleni cu privire la anularea titlului de autentificare a dreptului asupra lotului de teren cu suprafața totală de 0,0553 ha, nr. cadastral XXX, amplasat în s.Cimișeni, r.Criuleni, și eliberat pe numele lui Andrei Tiholaz; anularea titlului de autentificare a dreptului asupra lotului de teren cu suprafața totală de 0,0485 ha, cu nr. cadastral xxx, amplasat în s. Cimișeni, r-Criuleni, și eliberat pe numele lui Eugenia Scutelnic; anularea Extrasului nr.3169 din 25 aprilie 2007, ce a constituit temei de înregistrare a casei de locuit cu nr. cadastral XXX, după Andrei Tiholoz; obligarea Consiliului local Cimișeni și Primăriei s.Cimișeni, r.Criuleni, de a elibera pe numele lui Valentina Cebanenco titlul de autentificare a dreptului asupra lotului de pământ cu suprafața totală de 0,0553 ha, cu nr. cadastralXXX, amplasat în s. Cimișeni, r. Criuleni; recunoașterea după Valentina Cebanenco, dreptul de proprietate asupra casei individuale de locuit, cu nr. cadastral XXX, amplasate pe terenul cu nr. cadastral XXX, amplasate în s. Cimișeni, r. Criuleni, și restituirea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că, la data de 09 iunie 2007 pe numele lui Andrei Tiholaz a fost eliberat titlul de autentificare a dreptului de proprietate asupra terenului cu destinație pentru construcții cu suprafața totală de 0,0553 ha, situat în s.Cimișeni, r.Criuleni, cu numărul cadastral XXX. Potrivit titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren în cauză, deținătorului i s-a repartizat în proprietate privată terenul menționat în baza deciziei Primăriei s.Cimișeni nr.82 din 15 noiembrie 1992, dreptul de proprietate asupra terenului fiind înregistrat la organul cadastral la 21 martie 2013.

Totodată, relatează reclamanta că, la 06 iunie 2012, Evgheniei Scutelnic i-a fost eliberat titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren cu destinația pentru construcții cu suprafața totală de 0,0458 ha, numărul cadastral XXX, situat în s.Cimișeni, r.Criuleni.

Potrivit titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren, deținătorului i s-a repartizat în proprietate privată terenul menționat în baza deciziei Primăriei s. Cimișeni nr.82 din 15 noiembrie 1992, dreptul de proprietate asupra terenului fiind înregistrat la organul cadastral la 21 martie 2013.

Astfel, susține reclamanta că, la eliberarea titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren sus menționate, a fost comisă o eroare, deoarece de fapt, Evgheniei Scutelnic urma să-i fie eliberat titlul de autentificare a dreptului de proprietate asupra terenului cu destinație pentru construcții cu suprafața totală de 0,0553 ha, situat în s.Cimișeni, r.Criuleni, cu numărul cadastral XXX, și nu lui Andrei Tiholaz, din considerentele, că, prin adeverința Primăriei s.Cimișeni nr.112 din 23 august 2018 administrația publică locală confirmă că, de fapt, pe terenul cu suprafața de 0,0553 ha, cu numărul cadastral XXX, locuiește Evghenia Scutelnic, fiica- Valentina Cebanenco și nepoata- Nadejda Cebanenco, iar pe sectorul respectiv este amplasată o casă de locuit individuală cu suprafața de 110 m.p. Totodată, potrivit adeverinței Primăriei s.Cimișeni nr.189 din 25 aprilie 2018, se adeverește faptul că Evghenia Scutelnic, până la deces (05 aprilie 2018), a domiciliat în s.Cimișeni, r.Criuleni, iar după decesul acesteia în posesia averii succesoriale, a intrat fiica Valentina Cebanenco. Fapt ce se atestă prin certificatul de moștenitor legal nr.XXX din XXX, înregistrat la Serviciul Cadastral Teritorial Criuleni la XXX și certificatul eliberat de Serviciul Cadastral Teritorial Criuleni, prin care se confirmă dreptul de proprietate al reclamantei asupra terenului pentru construcții nr. XXX, amplasat în satul Cimișeni, raionul Criuleni.

Reclamanta mai comunică că, împreună cu mama și fiica ei permanent au locuit în casa situată pe terenul cu numărul cadastral XXX, terenul fiind repartizat încă tatălui său Nicolai Scutelnic, în anul 1981, casa fiind construită de el, fapt stabilit din Actul cu privire la atribuirea terenului pentru construcție individuală din 12 mai 1981, schema terenului din 12 mai 1981 și Extrasul din hotărârea administrației publice locale nr.52 din 26 martie 1981 cu privire la admiterea cererii lui Nicolai Scutelnic, de atribuire a terenului pentru construcția casei de locuit cu suprafața de 0,06 ha.

Consideră reclamanta că, ilegal la 09 iunie 2006, Primăria s. Cimișeni a eliberat lui Andrei Tiholaz, titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren cu numărul cadastral XXX, suprafața de 0,0553 ha, or, un astfel de titlu urma a fi eliberat Evgheniei Scutelnic, pe motiv că acest teren a fost atribuit părinților Nicolai Scutelnic și Evghenia Scutelnic, care au construit casa de locuit pe acest teren și în care ea a locuit și locuiește până în prezent.

Relatează reclamanta că, titlul de autentificare a dreptului de proprietate asupra terenului cu destinație pentru construcții cu suprafața totală de 0,0553 ha, situat în s.Cimișeni, r.Criuleni, cu numărul cadastral XXX, eliberat lui Andrei Tiholaz contravine vădit dispozițiilor art.46 din Constituția R. Moldova, art. art.501 alin.(1), (2), 509 alin.(2) Cod civil, art.11 Cod funciar, art.1 Protocolul 1 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, deoarece la baza emiterii titlului pe numele lui Andrei Tiholaz, nu există un temei legal și îi este încălcat dreptul ei de proprietate ca moștenitor legal al averii succesorală rămasă după decesul mamei Evghenia Scutelnic. Or, terenul în litigiu a fost atribuit în proprietate privată tatălui. Prin urmare, consideră că titlul în cauză este lovit de nulitate absolută și urmează a fi declarat nul.

În același timp, consideră reclamanta că urmează a fi anulat și extrasul nr.3169 din 25 aprilie 2007, care a constituit temei de înregistrare a dreptului de proprietate după Andrei Tiholaz, asupra casei de locuit cu numărul cadastral XXX.

Totodată, invocă reclamanta, că și titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren cu numărul cadastral XXX eliberat pe numele Evgheniei Scutelnic și pe care ea l-a moștenit, urmează a fi declarat nul pe motiv că eronat a fost eliberat acesteia, la fel în temeiul dispozițiilor legale cu privire la nulitatea actului juridic. Iar odată ce vor fi declarate nule titlurile de autentificare a dreptului deținătorului de teren, instanța în temeiul dispozițiilor art.art.11, 13 Cod funciar, urmează să oblige administrația publică locală să elibereze pe numele Valentinei Cebanenco, titlu de autentificare a dreptului deținătorului de teren cu numărul cadastral XXX.

În asemenea circumstanțe, solicită anularea titlului de autentificare a dreptului asupra lotului de teren cu suprafața totală de 0,0553 ha, nr. cadastral XXX, amplasat în s.Cimișeni, r.Criuleni, și eliberat pe numele lui Andrei Tiholaz; anularea titlului de autentificare a dreptului asupra lotului de teren cu suprafața totală de 0,0485 ha, cu nr. cadastral XXX, amplasat în s.Cimișeni, r.Criuleni și eliberat pe numele Eugeniei Scutelnic; anularea Extrasului nr.3169 din 25 aprilie 2007 eliberat de Primăria s. Cimișeni, ce a constituit temei de înregistrare a casei de locuit cu nr. cadastral XXX, după Andrei Tiholoz; obligarea Consiliului local Cimișeni și Primăriei s.Cimișeni, r.Criuleni, de a elibera pe numele Valentinei Cebanenco, titlul de autentificare a dreptului asupra lotului de pământ cu suprafața totală de 0,0553 ha, cu nr. cadastral XXX, amplasat în s.Cimișeni, r.Criuleni; recunoașterea după Valentina Cebanenco a dreptului de proprietate asupra casei individuale de locuit, cu nr. cadastral XXX, amplasate pe terenul cu nr. cadastral XXX, în s. Cimișeni, r. Criuleni; restituirea cheltuielilor judiciare.

Prin încheierea Judecătoriei Criuleni (sediul Central) din 21 februarie 2020, s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului IP „Agenția Servicii Publice”, Serviciul Cadastral Teritorial Criuleni (f.d.110-111, vol.I).

Prin hotărârea din 25 mai 2020 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central, a fost respinsă acțiunea înaintată de Valentina Cebanenco împotriva Tatiane Baractari, Primăriei s.Cimișeni și Consiliului s. Cimișeni, r. Criuleni, persoană terță IP „Agenția Servicii Publice”, Serviciul Cadastral Teritorial Criuleni cu privire la anularea titlurilor de autentificare a drepturilor deținătorilor de teren, anularea extrasului, obligarea Primăriei s. Cimișeni să elibereze titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren, recunoașterea dreptului de proprietate și încasarea cheltuielilor de judecată, ca fiind neîntemeiată (f.d.154, vol.I).

La 03 iunie 2020, Valentina Cebanenco a declarat apel nemotivat, iar la 14 august 2020, apel motivat împotriva hotărârii din 25 mai 2020 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central, solicitând casarea hotărârii cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea să fie admisă integral (f.d.165, 193-206, vol.I).

Prin decizia din 19 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost casată integral hotărârea din 25 mai 2020 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central (f.d.4-5,6-20, vol.II).

S-a emis o nouă decizie cu privire la declararea acțiunii depuse de Valentina Cebanenco împotriva Tatiane Baractari, Primăriei s.Cimișeni și Consiliului s.Cimișeni, r.Criuleni, persoane terțe IP „Agenția Servicii Publice”, Serviciul Cadastral Teritorial Criuleni cu privire la anularea titlurilor de autentificare a drepturilor deținătorilor de teren, anularea extrasului nr.3169 din 25 aprilie 2007, obligarea Primăriei s. Cimișeni să elibereze titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren, recunoașterea dreptului de proprietate și încasarea cheltuielilor de judecată, ca inadmisibile.

Referitor la fondul cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău a conchis că prima instanță neîntemeiat a examinat cauza în procedură contencioasă, urmând a fi examinată în procedura contenciosului administrativ în cadrul căreia urma a fi verificată întrunirea condițiilor pentru admisibilitatea acțiunii în contestare și în obligare, ceea ce denotă examinarea cauzei cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Instanța de apel a stabilit că, în temeiul deciziei Primăriei s.Cimișeni, r.Criuleni nr.82 din 15 noiembrie 1992, la 06 iunie 2012 s-a eliberat Evgheniei Scutelnic titlu de autentificare a dreptului deținătorului de teren pentru construcții cu numărul cadastral XXX cu suprafața de 0,0485 ha, fiind înregistrat la organul cadastral la 21 martie 2013, proprietarul căruia este, Valentina Cebanenco, fapt confirmat prin copia certificatului de moștenitor nr. XXX din XXX. Conform certificatului de moștenitor legal din XXX în urma decesului Evgheniei Scutelnic, decedată la XXX moștenitor legal a averii a devenit fiica Cebanenco Valentina. Totodată, instanța de apel a mai stabilit că, în temeiul deciziei Primăriei s. Cimișeni, r.Criuleni nr.82 din 15 noiembrie 1992, la 09 iunie 2007 s-a eliberat lui Andrei Tiholaz titlu de autentificare a dreptului deținătorului de teren pentru construcții cu numărul cadastral XXX, cu suprafața de 0,0553 ha, fiind înregistrat la organul cadastral la 21 martie 2013, pe terenul căruia este amplasată casa de locuit individuală care, potrivit certificatului eliberat de Serviciul Cadastral teritorial Criuleni, aparține cu drept de proprietate lui Andrei Tiholaz în temeiul extrasului nr.3169 din 25.04.2007, înregistrată în RBI la 17.07.2007.

Instanța de apel a mai reținut că, la 04 iunie 2019, avocatul Dumitru Harea, acționând în interesele Valentinei Cebanenco, s-a adresat către Primăria s.Cimișeni, r.Criuleni, cu o cerere prin care a solicitat remiterea copiei deciziei Primăriei s.Cimișeni nr.82 din 15 noiembrie 1992 și a informației scrise cu privire la cauza eliberării titlului de autentificare a dreptului asupra pământului cu suprafața totală de 0,053 ha, pe numele lui Andrei Tiholaz, în situația în care acest teren de fapt a aparținut Evgheniei Scutelnic. Ulterior, la 18 iulie 2019, Valentina Cebanenco s-a adresat cu prezenta speță în instanța de judecată, care prin hotărârea din 25 mai 2020 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central a fost respinsă, ca neîntemeiată.

Astfel, instanța de apel a reținut la caz că, procedura contenciosului administrativ a fost

inițiată sub imperiul Codului administrativ, iar actele administrative contestate au fost emise sub egida Legii contenciosului administrativ, care la rândul său prevedea la art.14-17 procedura de contestare și intervalul de timp acordat persoanei care pretinde încălcarea drepturilor sale.

Instanța de apel a punctat că, în cazul dat prima instanță urma să examineze cauza în procedura contenciosului administrativ, aplicând prevederile art.207 alin.(2) lit.d) și f) Cod administrativ. Or, prin derogare, în temeiul art.258 alin.(3) Cod administrativ, examinarea admisibilității acțiunii se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod.

În această ordine de idei instanța de apel a constatat că, reclamantul Valentina Cebanenco s-a adresat cu acțiune în instanța de judecată cu omiterea procedurii prealabile și a termenului de contestare în instanța de judecată, nesolicitând repunerea termenului, fapt ce vine în contradicție cu prevederile art.14 alin.(1) din Legea contenciosului administrativ nr.793 din 10 februarie 2000 (în vigoare la momentul emiterii actelor administrative).

Astfel, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, stabilește cert faptul că, în cazul în care dreptul apelantei/reclamante-Valentina Cebanenco, era lezat prin actele administrative contestate, ultima urma să întreprindă acțiuni întru contestarea actelor administrative cu respectarea procedurii prealabile și termenului de contestare. Or, Valentina Cebanenco a înregistrat certificatul de moștenitor legal asupra terenului cu numărul cadastral XXX cu suprafața de 0,0485 ha la 15 mai 2019, fapt confirmat prin informația din RBI.

În acest context, completul specializat al instanței ierarhic inferioare a reținut că, la 04 iunie 2019, Valentina Cebanenco s-a adresat către Primăria s.Cimișeni, r.Criuleni, solicitând remiterea copiei deciziei Primăriei s.Cimișeni nr.82 din 15 noiembrie 1992 și a informației scrise cu privire la cauza eliberării titlului de autentificare a dreptului asupra pământului cu suprafața totală de 0,053 ha, pe numele lui Andrei Tiholaz, în situația în care acest teren de fapt a aparținut Evgheniei Scutelnic, omițând însă depunerea cererii prealabile privind contestarea deciziei emise, titlurilor de autentificare a dreptului asupra lotului de teren cu suprafața totală de 0,0553 ha, nr. cadastral XXX, amplasat în s. Cimișeni, r.Criuleni, și eliberat pe numele lui Andrei Tiholaz, precum și asupra lotului de teren cu suprafața totală de 0,0485 ha, cu nr. cadastral XXX, amplasat în s. Cimișeni, r. Criuleni, și eliberat pe numele lui Eugenia Scutelnic, anularea extrasului nr.3169 din 25 aprilie 2007, ce a constituit temei de înregistrare a casei de locuit cu nr. cadastral XXX, după Andrei Tiholoz, obligarea Consiliului local Cimișeni și Primăriei s.Cimișeni, r.Criuleni, de a elibera pe numele lui Valentina Cebanenco, titlul de autentificare a dreptului asupra lotului de pământ cu suprafața totală de 0,0553 ha, cu nr. cadastral XXX, amplasat în s.Cimișeni, r.Criuleni, recunoașterea după Valentina Cebanenco a dreptului de proprietate asupra casei individuale de locuit, cu nr. cadastral XXX, amplasate pe terenul cu nr. cadastral XXX, amplasate în s.Cimișeni, r.Criuleni.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău menționează că apelanta/reclamanta la înaintarea acțiunii în contencios administrativ, nu a respectat procedura prealabilă, adresării în instanța de judecată, iar în asemenea circumstanțe, acțiunea pică testul admisibilității, prin urmare, a fost declarată inadmisibilă

acțiunea înaintată în instanța de judecată pe motivul nerespectării procedurii prealabile adresării în instanța de judecată. Mai mult, apelanta/reclamanta își exprimă dezacordul cu titlurile de autentificare a dreptului asupra terenului emise în temeiul deciziei Primăriei s.Cimișeni nr.82 din 15 noiembrie 1992, care nu este obiectul contestării prin acțiunea depusă.

Totodată, completul specializat al instanței de apel mai notează că, acțiunea este depusă cu omiterea termenului de adresare în instanța de judecată, fiind contestate actele administrative emise la 25 aprilie 2007, 09 iunie 2007, 06 iunie 2012, abia la 18 iulie 2019, nesolicitând repunerea în termen.

În atare situație, opunerea prescripției revendicărilor înaintate de reclamant anihilează necesitatea aprecierii temeiniciei faptelor, prin care acesta își argumentează cerințele, pretinsul titular al dreptului material fiind sancționat pentru pasivitate nejustificată prin stingerea elementului de protecție juridică al acestui drept, astfel încât, în această ipoteză, instanța de judecată nu urmează să clarifice fondul unei cereri, care în mod inevitabil și obiectiv urmează a fi respinsă pe motivul nerespectării procedurii prealabile și omiterii termenului de adresare în instanța de judecată cu acțiune, or, un astfel de proces ar fi lipsit de un scop legitim pentru desfășurare. Fiecare parte trebuie să obțină o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza, în condiții care să n-o plaseze într-o situație dezavantajoasă sau mai avantajoasă în raport cu adversarul său. Iar, între părți trebuie să se mențină un echilibru corect, în caz contrar admiterea acțiunii înaintată cu omiterea termenului prevăzut de lege ar constitui o plasare a reclamantului într-o situație mai avantajoasă decât celelalte părți, încălcându-se prin aceasta principiul egalității armelor și dreptul de apărare împotriva reclamantului.

Reieșind din cele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău a considerat că, instanța de fond, nu a supus unei analize minuțioase și nu a verificat circumstanțele menționate, care, însă, necesitau a fi examinate, prin prisma cadrului legal aplicabil la caz, întru clarificarea tuturor aspectelor importante pentru soluționarea cazului dat, prin urmare instanța de apel a casat hotărârea instanței de fond, și a emis o nouă decizie cu privire la declararea acțiunii, ca fiind inadmisibilă din motivul nerespectării procedurii prealabile și omiterii termenului de adresare în instanța de judecată cu acțiune.

La 31 mai 2021, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Chișinău, Valentina Cebanenco, reprezentată de avocatul Dumitru Harea, a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 19 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău (f.d.24-26, vol.II), ulterior, la 10 august 2021, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții Supreme de Justiție, Valentina Cebanenco, reprezentată de avocatul Dumitru Harea a depus recurs motivat împotriva deciziei instanței de apel solicitând casarea integrală a deciziei recurate, ca fiind ilegală și neîntemeiată, cu restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel în completul de drept comun al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău (f.d.36-43, vol.II).

În motivarea recursului avocatul Dumitru Harea în interesele Valentinei Cebanenco, a indicat că, cerințele recurente cu privire la declararea nulității titlurilor de autentificare a dreptului deținătorilor de teren, anularea extrasului, urmăresc desființarea dreptului de proprietate a lui Tiholaz Andrei (Baractari Tatiana fiind succesor) asupra terenului cu

suprafața totală de 0,0553 ha, amplasat în satul Cimișeni, r.Criuleni, având numărul cadastral XXX. Așa fiind, din acest punct de vedere, doar titularul dreptului de proprietate poate fi persoană pârâtă în asemenea pretenții și nu organul emitent al titlului, iar competența de soluționare a litigiului despre privarea de dreptul de proprietate revine instanței de drept comun, și prin urmare nu este necesară respectarea procedurii prealabile instituită de legea contenciosului administrativ la care a făcut trimitere instanța de apel.

Mai menționează că, nici prevederile Codului funciar și nici prevederile legii privind administrația publică locală, nu instituie în competența primăriilor sau a altor organe din administrația publică locală dreptul privind anularea titlului deținătorului de teren, aceste litigii fiind în competența exclusivă a instanței de judecată de drept comun, și din acest considerent, procedura prealabilă la care face trimitere instanța de apel, nu este necesară.

Consideră că, litigiului din speță, prin lege a fost stabilită competența instanței de drept comun și nu poate fi modificată, iar dispozițiile art.201 din Codul administrativ nu sunt aplicabile speței. Așadar, față de obiectul cererii de chemare în judecată și față de temeiurile de fapt și de drept invocate de reclamantă, competența materială, sub aspect procesual, aparține completului în materie civilă și nu de contencios administrativ.

În opinia recurentului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău nu a avut competență să examineze prezenta cauză din motiv că competența în acest litigiu aparține completului de drept comun al instanței de apel.

Totodată, atenționează că, anterior în prezenta speță, Curtea de apel Chișinău greșit a stabilit prin încheierea din 12 septembrie 2019 că pretențiile reclamantei țin de competența instanței de contencios administrativ, calificând pretențiile reclamantei ca acțiune în contestare și acțiune în obligare în sensul Codului administrativ al RM.

Instanța de fond, neluând în considerație circumstanțele de fapt probate de către reclamantă pe parcursul examinării cauzei în fond, atât prin înscrisuri cât și prin declarațiile martorilor, a ajuns la o soluție de respingere a cererii de chemare în judecată ca fiind neîntemeiată.

Pentru a emite soluția dată, instanța de fond a invocat în aprecierea sa că, reclamanta Cebanenco Valentina nu a solicitat anularea deciziei Primăriei s.Cimișeni, r.Criuleni nr.82 din 15 noiembrie 1992 care a stat la baza emiterii titlurilor către Evghenia Scutelnic și Andrei Tiholaz. Prin urmare, instanța de fond a indicat că reclamanta nu poate cere nulitatea titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren în privința celor două terenuri. Totodată, instanța a mai invocat că, Cebanenco Valentina nu dispune de o decizie judiciară care ar constitui temei de anulare a titlurilor de proprietate. Instanța a mai indicat că, casa de locuit aparține lui Andrei Tiholaz și nicidecum părinților reclamantei.

În opinia recurentului, argumentele instanței de fond expuse în aprecierea sa sunt nefondate și nu pot fi reținute. Or, ele sunt combătute prin probele administrate în cauză, declarațiile martorilor, ultimii cunoscând personal faptele din această cauză.

Referitor la decizia nr.82 din 15 noiembrie 1992 a Primăriei s.Cimișeni, r.Criuleni care a stat la baza emiterii titlurilor a căror nulitate se invocă, menționează că prin această decizie (dispoziție) a fost obligat inginerul cadastral Vasile Cotoman în baza art.82 al Codului funciar, să elibereze titlurile de proprietate asupra terenurilor aflate în folosință, în agricultură și pentru construcția caselor de locuit, cetățenilor care locuiesc pe teritoriul satului. Cu această Dispoziție sau Decizie, Cebanenco Valentina este de acord.

În opinia recurentului, nu este relevant ca ar fi trebuit reclamanta să conteste inițial această decizie și ulterior titlurile, or, reclamanta-recurentă a contestat titlurile de proprietate care de fapt eronat au fost eliberate în circumstanțele expuse în cererea de chemare în judecată. Prin urmare, argumentul instanței de fond precum că reclamanta nu a contestat decizia și prin urmare nu ar fi în drept să conteste și titlurile de autentificare a dreptului deținătorilor de terenuri, este greșit și nu poate fi reținut sub nicio formă.

La caz, consideră că nu poate fi reținut nici argumentul instanței de fond precum că casa de locuit aparține lui Tiholaz Andrei și nicidecum părinților reclamantei, invocând că, la baza înregistrării casei de locuit după Andrei Tiholaz nu există absolut nicio documentație care ar justifica înregistrarea după acesta a casei de locuit. Or, înregistrarea după acesta a casei de locuit care a fost ridicată de părinții Valentinei Cebanenco și în care aceștia au locuit, este o acțiune ilegală și atentează la dreptul de proprietate, al Valentinei Cebanenco ca moștenitor.

La caz, consideră că, este necesar de reținut declarațiile martorului Elena Scutelnic, care a comunicat în instanța de fond că „în casa aceasta au locuit părinții și Cebanenco Valentina. Ei locuiesc în casa aceasta din anul 1981, acuma locuiește Cebanenco Valentina”.

În continuare urmează de reținut declarațiile martorului Nina Scutelnic, care a comunicat că, „în anul 1981 au fost alunecări de teren și apoi s-a construit o altă casă de către Eugenia Scutelnic și soțul ei. Apoi s-au mutat în casă Simion și Elena Tiholaz. În această casă a locuit și acuma locuiește Valentina Cebanenco”.

Totodată, urmează de reținut declarațiile martorului Alexei Frunză, care a comunicat că, „Valentina Cebanenco locuiește în Cimișeni, în aceeași casă unde au locuit părinții”.

Potrivit declarațiilor martorului Zinaida Gaidăi, „Casa a fost construită pe terenul lui Nicolai Scutelnic, apoi s-au mutat în casă Nicolai și Eugenia Scutelnic și Valentina Cebanenco, apoi s-a mutat sora lui Cebanenco și copilul Valentinei Cebanenco. Cebanenco Valentina permanent a locuit în această casă și acuma locuiește”.

Martorul Vasilița Punga a comunicat că, „Valentina Cebanenco a locuit permanent în casa aceasta, casa a fost construită de părinții ei, Nicolai și Eugenia Scutelnic. Ei toți au locuit în casa aceasta, inclusiv sora și cumnatul Simion Tiholaz”.

Martorul Parascovia Tiholaz a comunicat că „Casa a fost făcută de părinții Valentinei Cebanenco, iar Valentina Cebanenco permanent a locuit în această casă”.

Reieșind din considerentele expuse și având în vedere că instanța de apel a examinat prezentul litigiu cu încălcarea competenței jurisdicționale, consideră că în speță se impune o soluție de restituire a cauzei la rejudecare în instanță de apel în complet de drept comun.

Conform art.244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art.245 alin.(1) și (2) Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 19 mai 2021 (f.d.4-5,6-20, vol.II), iar la 20 mai 2021, prin intermediul poștei electronice, instanța de apel a notificat

recurenteii copia dispozitivului deciziei recurate (f.d.22, vol.II).

La 31 mai 2021, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Chișinău, Valentina Cebanenco, reprezentată de avocatul Dumitru Harea, a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 19 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea integrală a deciziei recurate, ca fiind ilegală și neîntemeiată, cu restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel în completul de drept comun al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău (f.d.24-26, vol.II).

La 03 august 2021, recurenta Valentina Cebanenco a recepționat decizia motivată din 19 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, fapt ce se confirmă prin avizul de recepție nr.DS8001907798AS, anexat la materialele cauzei (f.d.31, vol.II).

La 10 august 2021, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții Supreme de Justiție, Valentina Cebanenco, reprezentată de avocatul Dumitru Harea a depus recurs motivat împotriva deciziei instanței de apel solicitând casarea integrală a deciziei recurate, ca fiind ilegală și neîntemeiată, cu restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în completul de drept comun al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău (f.d.36-43, vol.II).

Astfel, instanța de recurs consideră că cererile de recurs au fost depuse cu respectarea termenului prevăzut de art.245 din Codul administrativ.

La 27 septembrie 2021, în scopul asigurării unui proces echitabil în ordine de recurs, într-un termen rezonabil, în adresa Tatiane Baractari, Primăriei s. Cimișeni, Consiliului s. Cimișeni, r. Criuleni, IP „Agenția Servicii Publice”, Serviciul Cadastral Teritorial Criuleni, prin intermediul oficiului poștal, a fost expediată copia recursului nemotivat și a celui motivat depus de Valentina Cebanenco, reprezentată de avocatul Dumitru Harea, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței (f.d.61, vol.II).

Materialele dosarului atestă că Tatiana Baractari, Primăria s.Cimișeni, Consiliul s.Cimișeni, r.Criuleni, IP „Agenția Servicii Publice”, Serviciul Cadastral Teritorial Criuleni au recepționat cererea de recurs depusă de Valentina Cebanenco, fapt ce se confirmă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f.d.63-66, vol.II), însă, aceștia nu au făcut uz de dreptul procedural de a depune referință la cererea de recurs, până la data examinării recursului.

Examinând temeiurile invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră cererea de recurs depusă de Valentina Cebanenco, reprezentată de avocatul Dumitru Harea, inadmisibilă, din următoarele motive.

Prin prisma art.246 alin.(1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, în acord cu alin.(2) din art.246 Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că din Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate, într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Instanța de recurs reține că, pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art.245 alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că cererea de recurs depusă de Valentina Cebanenco, reprezentată de avocatul Dumitru Harea, este inadmisibilă.

În conformitate cu prevederile art. art.230, 246 din Codul administrativ, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de Valentina Cebanenco, reprezentată de avocatul Dumitru Harea, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca – Doneva

judecători

Nicolae Craiu

Aliona Miron